

ککشای تر تسکیزم چی؟ ... ئاس کمال

تر تسکی وک خنځرکی بیر کراتیزمی ستالینی بکشک ل و ووت شگوانی بکشفیه ک لگه دیارد و دکرک ووتانی بیر کراتی ل ناو حزب و ل د و و تدا نا ازین و د یان و ئا و وگه بکن ل و واقعیته بیر کراتی دوی شش دروستبو. بام تر تسکی جگه ل بیر کراسی ستالین ل ه موو بند ماکانی سشالیزمی د و و تیدا ها و و بشاربوو، ک ل بکشکانی ۱۰ تا ۱۶ باسما کرد وک هکاری شکستی ششی کم نیستی ل و سیا. ککشای تر تسکی ل دیکتا تریه تی حزب و سرمایه داری د و و تی و سیاسه تی نیپ دا نیه بکو، وک خه د ل " پشتیوانی کردنی د و و ت ب کلاک ل (۱۹۲۳-۱۹۲۸) ک خه تری کوشندی ه بوو ب ئاینده سشالیزم، بام بیر کراسی، ک بورژوازی بچوک پشتیوانی دکا، سکرک و توبوو ل برت سکردن و و پرلیتاریای پرشر ودا، هروها ل تکشکاندنی ئه پزسیه نی بکشفیدا. " 1 تگه یشنی تر تسکی ب و شوو یه ک سیاسه تی ئا بوری دوی لینین ل لاین ستالین و بریتی بوو ل گرنگی ندان ب پیشه سازیکردنی و و ت و پشتیوانی جوتیار د و و م ندکان (کلاک) و بامش ورد بورژوازی بوژا و و و بونته پشتیوانی چینایه تی ب بیر کراتی ستالینی و ئه م ش شکستی ب پرلیتاریای پیشه سازی ه ناو و ب و ه ی و و ئه پزسیه نی بکشفیه ک پشتی ب م پرلیتاریای پیشه سازی ب ستو ل لاین ستالین و بیر کراتیزم و توانراو تک بشکنر. !

ئم ه رچه ند لکدان و و یه کی چینایه تی ل گشای سیاسه تی ئا بوری نوو نشان ددا، ک بوژان و و بورژوازی لاد و لاوازبونی پرلیتاریای پیشه سازی نشان ددا، بام ل ۱۹۲۸ و ک سیاسه تی پلانی ۵ ساه پیشه سازی کردنی و سیا دست په دکا، ئیتر ئم لکدان و چینایه تی ناتوان ه کاری مان و و بیر کراتیزم و گشای سرمایه داری ل و سیا دا بخت و و.

ه ربه یه هکاری سه رکی ئه و یه ک، تر تسکی و ئه و ووت ئه پزسیه نه چه پی ل ب رامبر ستالینیزمدا او ستابون، پشت ب ستبوو نه بوون ب ئلت رنایتفه کی تری سیاسی و ئا بوری ک کرکارانی و سیا ل ششی ئه کته بر و و بر و چه سپاندنی د ساه تی کرکاران بر و ب په چ و وانی سشالیزمی د و و تی و و سشالیزمه ک

دروست بکا که له خواړو و له که میت کانی کارگ و شوراگان و سڼدیکاگان و ه موو به ش کانی چینی کر کار بکا ته خا و نی د س س اتی است قین ی سیاسی و ئابوری له س قی تدا .

تر تسکی له که نگر ی ۱۰ دا له دژی ه ردوو فراکسی نی نا س می " ئ پ زسی نی کریکاری و " نا و ندی دیموکراسی " د و ست ت و و له گ س سیاس تی لینیندای به پاکتاوکردنی حزب له و فراکسی ن و ئ ندام کر کاران ی حزب که ف رمانی دژی فراکسی نی حزب ج به ج نا ک ن . تر تسکی له ه رش به س ر " ئ پ زسی نی کر کار ی " له د ی مین که نگر ی حزیدا د " ئ پ زسی نی کر کار ی به دروشمی م ترسیدار و ه اتوت م ی دان . بتی له بن ما دیموکراتی کان دروستکردو و مافی کر کارانی له ه بزاردنی نو ن راندا خست ت س روو حزب و . به شیو ی که حزب نا به دیکتاتری خی پیاد بکا ، ت نا ن ت ئ گ ر ئ و دیکتاتری به ش و ی کی کاتی نا که که به ت به دیموکراسی کر کار ی . " 2 بگر زیاتر له لینین و به ل ش فی کانی تر تر تسکی خوازیاری " له پ ناو س ربازگیری و میلیتاریز کردنی کار و که ئام ازی توندوت ی کارکردن . " * 3

ه ر ئ م ش وایکرد که پ یو ندی تر تسکی و ئ پ زسی نی چ پ که ئ نو ن رایی تی د کرد له گ س ن دیکا کر کار ی کاندا و شورا کر کار ی کاندا لاوازی به له کات کدا ئ م ی خراو کر کار یان به بن مای چینای تی خ بات دژی بیر کراتیزم بوون . ه رب ی به پ چ وانی به رنام ی حزبی به ل ش فی له ۱۹۱۹ دا تر تسکی و ز رین ی به ل ش فی کان د نگیان به به یارنام ی دژی د وری است وخی س ن دیکا و شوراگان له به ره مه نندا دا که جیاوازی ن وان ئ م دوو به رنام ی ز ر شن که ی که میان پ ی و له که نتر ی کر کار ی و دو میان پ ی و له که نتر ی س رما ی داری د و ی تی " نیپ " د کا . به رنام ی حزب د " ۸- ت نیا ی خراوی شورایی د و ت که واد کا ش ش کر کار ی بتوان به د زگای که نی د ول تی بورژوازی به ی که ز رب و بن ماک ی نابود بکا . ئ گ ر ئ م م و ن دا هیچ گ ش ی س شالسیتی د ست پ نا کا . پای کانی بیر کراتی که پ یو ندی د و ی تی پاشای تی و دیموکراسی بورژوازی کان له گ س به ر ژ و و ندی خا و ن ز و ی کان و س رما ی داران د پار ز . له و سی شکا و . به د نیای و خ بات دژی بیر کراتی ه شتا که تایی نه اتو . بیر کراتی ه د دا که به ش که له ج گ کانی به د ست به ن ت و و ول ی گ ی ئاستی نرمی ف ره نگی خ که " .

۹- کخستنی ه موو ز حم تک شان له س ن دیکا کاندا . به شیو ی کی سیستماتیک س ن دیکا به ت ئ رگانی ئیداری ئابوری . " * 4

لځا ته کډا کک نگرې د پمې حزب 5 * نېم بېگې يې ټټ د کاتو و ک ئيدعای فراکسيې نې "نې پېزسيې نې کرکاري" است بې ک حزب لې بېرنامې ۱۹۱۹ لایداو، بېم نام لينين لې بېيارنامې "د ربارې دېور و ئرکې سېندیکا کاندې داني پېدا دېنې و دېټټ" سياسي تي ئابوري نو زنجير يېک گېرانکاري بڼې تي لې دېخي پر لياتاريا ، و لې ئېنجاميشدا لې دېخي سېندیکا کاندې پېک دېهېنې.

بېشي زېري هې پېکاني بېره هېمنان لې دېستي دېو تي پر ليتاري دېمېنېټو. "بېم نام گېانکاريېکان پاشکېيېکن "لېوانې بازرگاني و سېرمایېداری يېگې پېدراو دېبن و گېشېدېکن. کاروباري بازرگاني و سېرمایېداری لېلاين دېو تي و يېک دېخرې و لېلايېکي تر و دام زراو سېشاليسي کراو دېو تيېکان دېبڼې سېربېو شيو يې پې دېوترې خود حساباتي ، واتې پاشکېي ئېسې بازرگاني دېبن. نېم کارې لې هېلوم رجي دواک و تويي فېره نېگي گشتي و هېلاکي وېا تدا بېناچاري دېکېشېټې ئېوې کې لې زېيني جېماو ردا ئېنجومېني بېيو بېري نېم دام زراوانې دېکېونې بېرامبېر ئېو کرکاريانې کې لېم دام زراوانې دا کار دېکن. "6*

نېم سياسي تي ئابوريې نو يې کې دېو تي دېکاتې سېرمایېدارېک و لې کارگېدا تاک بېو بېرکې سېرمایېدار بېرامبېر کرکاريان دادېنې ، بېگومان هېمان واقعيېت لې زېيني کرکارياندا ئېنگ دېداتېو کې هې پېکاني بېره هېمنان لې دېست سېندیکاي زېحمېتکېشان وېک ئېرگاني ئابوري دېره هېنراو و دراو تي دېست تاک بېيو بېرکې سېرمایېداری دېو تي.

تر تسکي بېرامبېر نېم سياسي تي نېک وېک فراکسيې نې "نې پېزسيې نې کرکاري " نېو ستايېو بېټکو "لايېنگري ئېو لې ميليتاريزېکردني کار گومانې لاي بازنيې سېندیکا کان لېسر دروستکرد. "7*

نېم دېخي چيني کرکاري و سېا لېسايېي "نېپ" دا بېي هاتې پېشېو، لې گېانېوې کاري بېکرې و تېنانت بې پارچې و پېشېکې، هېرو هې نېماني دېوري سېندیکا و شورا کان و زابوني دېوري تاک بېو بېري حزبي ، ئېمانې هېمووي بونې هېي ئېوې کې نې پېزسيې نې چېپي ناو حزب کې تر تسکي اېبېري دېکرد لې بازنيېکي تېسکي حزبيدا دژي بېرکراتيزمکي حزبي کې پا يېي ئابوري و دېو تي و حزبي خېي قايم کردېو شکست بېهېنې و نېتوانې ئېو کېشمې کېشې چينا يې تيېي لېنېو دېو تي و دېزگاي نوېي بېيو بردندا هاتېو ئاراو بېرېو فشارکي کېمېا يې تي کرکاريان بېرې بېسر دېزگاي حزبي و دېو تي بېرکراتي و پاشکېيېکردني نېم و تې دېکتا تريې تي حزبيېي ستالين و زېرينېي سېرکردايې تي بېلشېفيېکان نوېنېرايتيان دېکرد.

هـ.ر.ب.يـ تـرـتـسـکـی و ئـپـزـسـیـنـی چـپ لـناوـحـزـبـدا و تـنـیا لـدـژـی
بـیـر کـرـا تـیـز مـی سـتـا لـیـنـدا قـتـیـس مـا یـو و باقی مـنـهـجـی دـیـکـتـا تـری
حـزـبـی و سـشـیـا لـیـز مـی دـو و تـی بـبـ خـنـ و بـقـبـو کـرا و دـا نـرا .
هـ.ر.ب.يـ لـکـا تـکـدا کـ ئـم دـیـکـتـا تـری حـزـبـی پـو یـسـتـی بـ
چـ کـرـد نـو و ی دـسـمـات لـدـسـت کـمـا یـتـی کـی حـزـبـدا بـو و بـ
بـیـو بـر دـنـی سـر مـا یـداری دـو و تـی ئـی تـر بـیـر کـرـا تـیـز مـ و کـ پـیـو یـسـتـی کـ
چ لـ حـزـب و چ لـ کـمـمـگـدا خـی سـپـا نـد . شـکـسـتـی تـر تـسـکـی و
ئـپـزـسـیـنـی چـپ لـم بـ تـو ا نـا یـی فـکـری و سـیـا سی و یـکـخـرا و یـیـدا
بـو و کـ بـتـو ا نـ بـبـتـ قـا بـی کـرـکـا ر ا نـی شـگـی و سـیـا بـ
تـیـثـا نـد نـی مـد یـلی سـشـیـا لـیـز مـی دـو و تـی و دـو و تـی دـیـکـتـا تـری حـزـبـی
و هـنـا نـمـد ا نـی چـیـنـکـی کـرـکـا ر ی یـکـخـرا و لـ شـو ر ا و کـمـیـتـی کـا ر گـ
و سـنـد یـکـا و حـزـبـکـدا کـ پـچـو ا نـی بـلـشـفـیـز مـ و سـر مـا یـداری
دـو و تـی کـا ر یـکـا .

بـم پـیـد تـر تـسـکـی و تـر تـسـکـیـز مـ نـیـا نـتـو ا نـی بـد یـلـکـی جـیـا و ازی
کـمـنـیـسـتـی لـ سـشـیـا لـیـز مـی دـو و تـی و سـر مـا یـداری دـو و تـی بـخـنـو و
و هـ.ر.ب.يـ ئـم و تـر زـیـا تـر نـا سـنـا مـکـی و کـ سـکـتـی کـی دـژـی کـمـی
سـتـا لـیـنـیـز مـ و خـنـگـری بـیـر کـرـا تـیـز مـ و دـو ا تـر سـر مـا یـداری دـو و تـی
دـر کـو تـ، بـ نـمـو نـ تـی کـلـف و کـ خـنـگـری کـی سـر مـا یـداری دـو و تـی
بـر ا مـبـر بـ دـو لـ تـی سـقـیـت دـر کـو تـ، بـمـا م لـهـمـا ن قـا بـی ئـنـتـی
سـتـا لـیـنـیـز مـو .

مـا و یـز مـ هـمـا ن کـشـی تـر تـسـکـیـز مـیـا ن هـبـو و کـ پـیـیـو یـا ن لـ مـد یـلی
سـشـیـا لـیـز مـی دـو و تـی دـکـر د، بـمـا م جـیـا و ازیـا ن لـگـ لـ سـیـا سـتـی
دـو و تـی سـقـیـت هـبـو . کـمـنـیـز مـی ئـو ر و پـا یـیـش خـنـگـریـا ن تـنـیا لـ
دـیـکـتـا تـری تـی تـا ک حـزـبـی و نـبـو نـی دـیـمـو کـر ا سـی هـبـو ، بـمـا م هـیـچ کـام
لـم و تـا نـ مـد یـلی کـی جـیـا و ازیـا ن لـ سـشـیـا لـیـز مـی دـو و تـی
نـخـسـتـ تـو و .

تـر تـسـکـی کـشـی دـیـکـتـا تـری نـا و خـی حـزـبـی خـسـتـ تـو و بـمـا م هـکـا ر ی ئـم
دـیـکـتـا تـری تـی لـ مـد یـلی سـشـیـا لـیـز مـی دـو و تـی و دـیـکـتـا تـری حـزـبـدا
پـی پـ نـبـر د و . ئـو تـنـا نـت کـا تـک نـمـو نـی ر ا کـفـسـکـی دـهـنـتـو و ،
کـ پـشـتـر سـر کـی لـیـژ نـی نـو نـر ا نـی گـلـی ئـکـر ا نـیـا بـو و لـ
دـو ر خـرا و کـیـدا و تـو یـتـی ، " ئـگـر سـیـری دـو و تـی کـر کـا ر ی بـکـیـن کـ
گـ نـا دـر بـو و ی ئـنـد ا مـا نـی حـزـبـی دـسـمـا تـد ا ر کـکـی سـر مـا یـ
بـکـن دـبـیـنـیـن کـ جـیـا و ازیـکـا ن لـسـر ر تـا د ا بـهـی ئـیـش و کـا ر و یـ و
دـو ا تـر دـبـ بـ جـیـا و ازی کـمـمـا یـتـی ، و مـن نـا مـ جـیـا و ازی چـیـنـا یـتـی
بـکـو کـمـمـا یـتـی . " لـ لـکـد ا نـو و ی دـر کـو تـنـی ئـم جـیـا و ازیـ

[illegible]

ککشای تر تسکی لَم بَرَتسکی فکری و سیاسیدایم ، ک بلس فیزی هر ل و ل قادی سشالیزی دوتی دا دینی، سرری ای ککش و ناککشانی ئم سیستم سشالیستی دوتی لگش سشالیزی واقعیدا. بام هشتا ککش ل م دیل کدا نابین بکو ل درکوت زیانبارکانیدا دین. تنانت کات دوتی " بمرنامی حزب ک درکوتنی بیرکراتیزی ب نرانی ئیداری جمماو و سختیکانی ل جمنگ و کتب و لکد دایم و ، چند اسپاردیک سیاسی وتی پشنیارکرد ب تپاندنی " تکدان بیرکراتیکان"، وک هبژاردنی هممو برپرسان و لبردنیان لهر کاتکدا، و لبردنی ئیمتیازاتی مادی، و چاودری چالاکان ل لاین جمماور. بوا و ابو ک ئم گای وادکا کاربدستکان دکات کرکارکی پیشیی ساد، و کاتی، دوای ئوی دبت سرک، بمرش دوتت بربربر و ن د ب، ب ب ژاو ژاو. ئگر ئو ل برچاو بگرین ک شوراکان جگای خیان چوکرد ل م ماویدا ب دزگایکی بیرکراتی سربخ ل جمماور. "9*

[illegible]

واتے مانو لہہ مان مہدیلدا بےام لہہ ناستہکی جیہانیدا نہک
لہکادہ چارہساری کشکشیہ، بےکورتی سرہہای گرنگی دہرکہوتنی

تر تسکی واک ٲٲخندگري بير کراتيزمی ستالینی بٲٲام بٲهٲی ما نٲوٲی
تر تسکی لٲهٲمان مٲدیلی سٲشالیزمی دٲوٲٲتی بٲلشٲفیدا ، ئٲم ٲٲوتٲ
کٲمٲنیستیٲ نٲیتوانی گٲٲانکاری لٲ بزوتنٲوٲی کٲمٲنیستی و
کرکاریدا دروست بکا و تٲنیا واک ٲٲوتٲکی حاشیٲی ٲٲخندگر ما یٲوٲ
و لٲ ئٲستاشدا واک بٲشٲک لٲ بزوتنٲوٲی کٲمٲنیزمی سٲردٲم لٲ
بٲردٲم هٲمان کٲشٲکانی نٲبونی بٲدیلٲکی تری شٲشگٲٲانٲی
بٲرامبٲر بٲ سیستٲمی سٲرمایٲداری ، لٲئاستی ئٲنتٲرناسیونالیزمیشدا
دیسانٲوٲ ٲٲوتٲکی سیکتاریستی لٲ بزوتنٲوٲی کٲمٲنیستی وکرکاریدا
هٲبوو لٲسٲرٲتای دروستکردنی ئٲنتٲرناسیونالی سٲهٲم ، کٲمٲنتٲرنٲوٲ
ئٲمٲش بٲٲٲشنی دٲبینن لٲ پٲشنیاری تر تسکی بٲ بانگٲشتی
کٲمٲنتٲرن11

دواتر کٲ مانیفیستی ئٲنتٲرناسیونالی سٲهٲم ٲاگٲیٲندرا ئٲم ٲٲوتٲ
سیکتاریستیٲ دٲبینن کٲ بٲشٲکانی چینی کرکار بٲبندٲما وٲرناگر و
لٲسٲر بندٲمای نزیکی لٲبٲرنامٲی بٲلشٲفیزم و سپارتاکیستٲکانٲوٲ ،
واتٲ ئٲو ٲٲوتٲ کٲمٲنیستیٲی کٲ لٲ جٲنگی جیهانی یٲکٲمٲوٲ لٲ
ئٲنتٲرناسیونالی دوٲم جیا بٲتٲوٲ ، دٲکاتٲ بندٲمای وٲرگرتنی حزبٲکان
، لٲسٲر دا ناسنامٲی ئٲنتٲرناسیونالی سٲهٲم بٲ دژایٲتی
ئٲنتٲرناسیونالی دوٲم ٲٲنگ ٲٲٲر دٲکر و باٲی ٲاست و ناوٲٲاستی
ئٲو ئٲنتٲرناسیونالیستٲ دٲکرندٲ ٲٲقیبی پلٲیٲک.12*

ئٲمٲ پٲچٲوانٲی بندٲماکانی ئٲنتٲرناسیونالی یٲکٲمی کرکارانٲ کٲ
بندٲماکانی خٲباتی سٲرجٲم چینٲکٲ و ٲیکخراوٲکانی بوو دژی
سٲرمایٲداری بٲ جیا لٲ بیروٲای سیاسی جیاواز و تاکتیکی
جیاوازٲوٲ. هٲر ئٲم سٲکتاریزمٲ تاکٲٲوتیٲی کٲ دٲسٲٲاتی
بٲلشٲفیٲکانی پٲ قبوٲٲ دواتر دٲبٲتٲ میحوٲری ئٲوٲی کٲ لٲ
ئٲنتٲرناسیونالیزمی سٲهٲم هیچ نٲمٲندٲتٲوٲ جگٲ لٲ پاراستنی
بٲرژٲوٲندیٲکانی ٲوسیا نٲبٲ.

لٲ درٲژٲی ئٲم ٲٲوتٲدایٲ کٲ ئٲنتٲرناسیونالی چوارٲمی تر تسکیش
ئٲم ناسنامٲیٲ دٲبٲتٲ دژایٲتی ستالینیزم13 و ئٲنتٲرناسیونالیزم و
بزوتنٲوٲی کٲمٲنیستی ئٲم قاٲبٲ سٲکتاریستیٲ دٲگرٲتٲ خٲ کٲ تا
ئٲستاش گروپٲ تر تسکی و مارکیستی و لینینستی و حکمٲتیستی و
ماویستی و هٲموو جٲرٲکانی کٲمٲنیزمی سٲردٲمی پٲ دٲناسرٲتٲوٲ. ئٲم
قاٲبٲ بریتیٲ لٲ دانانی سنوری تیوری و سیاسی و تاکتیکی گروپ و
حزبٲ کٲمٲنیستیٲکان بٲ بٲرنامٲ و چوارچیوٲی ٲٲکخراوٲی لٲژٲر
ناوی نوٲندٲرایٲتی چینی کرکاردا و باقی چینٲکٲ بٲ پٲی ئٲم
پٲوٲرانٲ دٲکٲونٲ دٲرٲوٲی ئٲم گروپ و جٲرٲ حزبانٲوٲ. تر تسکیزم
بٲشٲک لٲم مٲژووٲی چین و بزوتنٲوٲی ئٲمٲیٲ کٲ دٲرگیری هٲمان گرفت

و کَشای مژوویی کَم نِزم.

ئَم ووتَه جَگای هَبو وک بشک ل ووتی و خند گرانای
سرمایه داری و بشک ل و ئومید بو ک ووتی تَشکانی ششی
سشیالیستی ئَکتَه بر برپ بگر بام وک ل بشکانی پَشودا
باسمان کرد ک تر تسکی هَمان پوانه کانی لینن و باقی
بَلش فیه کانی تری هَبو ل مَسَلای دیکتاتوری حزبی و سرمایه داری
د ووتی و بَگشتی مَدلی سشیالیزمی د ووتیدا.

بَ جیاوازی ک و ک تر تسکی ل سَر تَزی “ششی بَر د وام” پَی
داد گرت وک بند مای کی ستراتیژی ب سَرک ووتی سشیالیزم بام
ئَم بند مای ل چوارچیوی مَدلی سشیالیزمی د ووتیدا شتی کی
ل با بَتی پَژکانی چاکردنی سیاست و تاکتیک کانی ک مَنترن یا خود
دروستکردنی ئَنت رناسیونالی چوارمی ل د ردهات ک هیچ
ستراتیژی کی ب ششی جیهانی چینی کرکار ن د د ب د ست و.
هَرب ی تر تسکیزم ن یوانی ووت کی نوی سیاسی و چینای تی نو
بِه ن د ت اراو ک و و مامی ک موکو ی مژوویی و تی ری و
سیاسی کانی بَلش فیزم بدات و ب کو در ژ پ د ری بَلش فیزم بوو
تا ئ ستا. هَرب ی هَمان کَشکانی سَر د می ئ ستای ک م نِزم ل م
ووت دا د بیند و. س رچاو کان: 1 تر تسکی، کت بی “ششی
خیان تل کراو، بشی ۱۱

<https://www.marxists.org/arabic/archive/trotsky/1936-rb/ch11.htm>

*2 ئارنست ماندل، د رباری بیر کراسی، تی ری “جَنشینی”، فارسی.

<https://marxists.catbull.com/farsi/archive/mandel/works/1973/borokrasi.htm>

*3 هَمان س رچاو

*4 پ شناری ت وای ب رنامی حزب ک م نیستی و سیا. لینن. ۱۹۱۹

<https://marxists.catbull.com/farsi/archive/lenin/works/1919/tarhe-barnameh.pdf>

*5 لینن، پ شناری ی ک می ب یارنامی ک نگر ی د م ی حزب س بار
ب لادانی س ندیکالیستی و ئا نارشیستی ل حزبی ئ م دا، لاپ ۷۹۰،
هَ بژارد کانی لینن، ب زمانی فارسی

*6 ، لینن، “د رباری د ور و ئ رکی س ندیکا کان ل ه لوم رچی
سیاس تی ئابوری نو دا.، ل ۸۲۸، ۱۹۲۲، ه بژارد کانی لینن،
ب زمانی فارسی

*7، ششی و سیا، ل ۶۴، بشی ۷، ئاخرین ژکانی لینن، ئی ئ چ
کار. ب زمانی ئینگلیزی.

8* ، ترانسکی، کتبچی "شہابی خیانت تلکراو، بکشی 0
<https://www.marxists.org/arabic/archive/trotsky/1936-rb/ch05.htm>

9*ھ مان سہ رچا و ، بے شی ۳
<https://www.marxists.org/arabic/archive/trotsky/1936-rb/ch03.htm>

□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□10
[https://www.marxists.org/arabic/archive/trotsky/1930-pr/ch09.h](https://www.marxists.org/arabic/archive/trotsky/1930-pr/ch09.htm)
 tm

11 ترانسکی ، پنچ سالی کٲمٲنتٲرن ، بٲشی ۲ ھٲٲٲست سٲبارٲت بٲ
حزبٲ سٲشالیستٲکان
<https://www.marxists.org/archive/trotsky/1924/ffyci-1/app04.htm>

12* ترانسکی ، ما نیفستی کماؤنترن
<https://www.marxists.org/archive/trotsky/1924/ffyci-1/ch01.htm>

13* ترٲسكى، لٲ دامٲزاندنى ئٲنتٲرناسيونالى چوارٲمدا،
ئٲكتٲبٲرى ١٩٣٨
<https://www.marxists.org/archive/trotsky/1938/10/foundfi.htm>